

El teatre i la dansa.

Juguem i aprenem

Gràcies a la màgia de l'educació, moltes vegades, als docents se'ns permet somiar i sortir de les quatre parets de l'aula. És per aquest motiu que, a continuació, us presento una proposta didàctica per realitzar a l'escola que està relacionada amb el món de les arts escèniques: el teatre i la dansa.

Aquesta programació parteix de la idea d'entendre el teatre i la dansa com un joc. Un joc de paraules, d'imaginació, d'emocions, de sentiments, de consciència del propi cos...

En primer lloc, cal aclarir que l'objectiu principal que perseguim no és formar ni grans actors ni grans ballarins, sinó que es vol facilitar eines perquè l'infant es pugui conèixer millor i sàpiga utilitzar el seu instrument (ment, cos i veu) en qualsevol situació que se li pugui plantejar. A més, també es vol aconseguir que l'escolar vivenciï, gaudeixi i descobreixi la màgia de les arts escèniques a partir de les sensacions, de les emocions i del joc, tant en l'àmbit personal com grupal.

Segonament, m'agradaria plantejar-la com una guia oberta, com un treball que pugui servir de base a la tasca portada a terme pels docents. Una proposta adaptable a partir de les necessitats que presenti el grup classe amb el qual s'està treballant.

Aquesta programació neix amb la idea que els infants són creadors i actors al mateix temps, que la tasca de l'alumnat és fer d'actor, no de públic, per tant, no s'ha de jutjar si es fa bé o malament, perquè no hi ha protagonistes escollits, sinó que en som tots, i el material i els recursos utilitzats som nosaltres mateixos.

Finalment, les activitats i els jocs s'han programat a partir d'una visió global i de continuïtat entre ells, amb la idea de treballar principalment les dues primeres etapes del procés teatral, és a dir, la improvisació i la dramatització:

- > La *improvisació*: és el punt de partida del treball de l'expressió dramàtica. És la resposta espontània i immediata a una proposta de creació. Ajuda a desenvolupar la imaginació, la presa de decisions, el treball en equip, la capacitat d'estímul i resposta, l'atenció i la concentració.
- > La *dramatització*: és una improvisació preparada, polida i corregida. A

PROCÉS TEATRAL	1. Improvisació	Procés pedagògic: L'objectiu principal que es vol assolir és el procés de treball. No es busca un resultat.	Activitats: > Exercicis d'entrenament actoral. > Improvisacions (col·lectives, individuals, parelles i grup).
	2. Dramatització		
	3. Representació	Exhibició: No hi ha una finalitat o una intenció pedagògica concreta. Es busca un resultat, no un procés.	Activitats: > Aula oberta. > Obra de teatre. > ...
	4. Espectacle		

GUIX DOS

Teatre

P CM

▲ AUTORES

Xavier López Ortín

Escola Les Corts.
Barcelona
xlopez80@hotmail.com

GUIX DOS

mesura que anem repetint dramatitzacions, anem assajant.

- > La *representació*: és quan es vol ensenyar una dramatització preparada, per exemple, a la resta de companys i companyes de la classe.

- > *L'espectacle*: és una exhibició del treball acabat, quan es presenta el resultat davant d'un públic. Aquí s'ha de tenir en compte l'escenografia, el vestuari, els llums, els so i el maquillatge.

Etapa a la qual va adreçada

Aquesta programació està adreçada a l'alumnat de cicle mitjà de primària, però es pot adaptar fàcilment a la resta de cicles, perquè se'n poden ampliar o retallar les diverses propostes.

Taules resum de la programació

OBJECTIUS	
> Experimentar el joc com a eina de coneixement, de progrés, de creixement personal i col·lectiu i com un mitjà de procés creatiu i d'expressió. > Conèixer els elements del joc dramàtic i del procés dels actors. > Redescobrir-se un mateix, l'espai i l'altra persona. > Explorar l'expressió pròpia a partir de la percepció de l'eix corporal, la seva oscil·lació, l'ondulació i la fluïdesa. > Potenciar la pròpia creativitat i les habilitats personals.	> Desenvolupar la imaginació. > Improvisar, dramatitzar i crear situacions diferents. > Fomentar el treball individual i en equip. > Augmentar la percepció i la sensibilitat. > Fomentar l'eliminació d'inhibicions i complexos. > Desenvolupar l'escolta expressiva i global. > Reforçar l'autonomia, l'autoestima i la personalitat. > Formar individus més comunicatius i més expressius.
COMPETÈNCIES BÀSIQUES	
> <i>Lingüística i audiovisual</i>: l'expressió corporal està estretament lligada amb l'expressió verbal. Quan hi hagi una bona expressió amb el cos, hi haurà una bona expressió amb la veu. > <i>Matemàtica</i>: els conceptes d'espai, de temps, els símbols, les formes d'expressió, els nombres, etc. ens ajuden a entendre el funcionament de la dansa i del moviment. > <i>Artística i cultural</i>: és important que hi hagi una gran motivació per crear i per comprendre l'art, a més que es tingui un temps i un lloc on es pugui ubicar. > <i>D'autonomia i d'iniciativa personals</i>: entendre i conèixer com funciona el nostre cos està íntimament relacionat amb el desenvolupament de la nostra autoestima i de la nostra personalitat. > <i>Social i ciutadana</i>: ens ajuda a respectar el moviment de l'altra persona, a posar-nos al seu lloc, a entendre que ningú és igual i que tothom és vàlid per a alguna cosa.	

Descarrega't tot el material a:

<http://guix.grao.com>

GUIX DOS

Teatre

P CM

CONTINGUTS		
Conceptuals	Procedimentals	Actitudinals
> Els elements del procés teatral: improvisació, dramatització, representació i espectacle. > El procés actoral: ment, cos i veu. > Els elements del joc dramàtic. > L'eix corporal i els punts d'articulació del cos. > L'oscil·lació i la fluïdesa. > La respiració i la mirada. > Els moviments rectes i corbs. > El massatge i la relaxació. > El contacte. > El treball corporal.	> Realització i interiorització d'exercicis de relaxació i d'expressió. > Introducció de les qualitats del moviment. > Preparació del cos per a la presa de consciència del jo i dels altres respecte al treball corporal: escalfament, relaxació, massatge, respiració, distensió i sensibilització. > Experimentació de jocs dedicats al treball de l'educació emocional a partir del moviment i de l'expressió dramàtica.	> Cura del propi cos i del dels altres. > Participació en la pràctica de les diferents activitats. > Participació, atenció, interès en els jocs i activitats portades a terme. > Augment de l'autoestima a partir del descobriment del propi cos. > Valoració del teatre i de la dansa com a formes d'expressió. > Respecte vers la diversitat física, d'opinió o d'actuació..

Descripció de les activitats

Les activitats següents se centraran a tractar l'etapa pedagògica del procés teatral. Per tant, tots els jocs proposats fomentaran el treball de la improvisació i la dramatització a partir de l'entrenament del procés actoral i dels elements del joc dramàtic.

PROCÉS ACTORAL

Es treballa a partir d'aquesta seqüència:
Penso (ment) → **Faig** (cos) → **Dic** (veu)

ELEMENTS DEL JOC DRAMÀTIC

Diàleg	El teatre és fer, és activitat i, per tant, qualsevol verb és una acció. Tota acció comporta una reacció i, si es repeteix successivament, es crea un diàleg.
Personatges	Són els qui porten a terme les accions i les reaccions.
Objectiu	És allò que el personatge vol aconseguir.
Conflicte	Perquè hi hagi un diàleg dramàtic, ha d'haver-hi un conflicte o un problema.
Antecedent	És el que acaba de passar i que afecta l'acció present. No es veu, però condiona el que es farà.
Circumstància	És allò que passa paral·lelament a allò que es veu. Afecta el personatge.
Obstacle	És allò que s'interposa entre un personatge i el seu objectiu.
Activitat	Ens dona la informació de com és i com està el personatge.

Descarrega't tot el material a:

<http://guix.grao.com>

GUIX DOS

ACTIVITATS I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA		
Jocs d'entrenament actoral (escalfar, despertar el cos, fer canvis d'energia, etc.)		Jocs d'improvisació
Sessió 1	1.1. Roda de noms. 1.2. Emociona't. 1.3. Història encadenada I.	1.1. Història encadenada II (PG).
Sessió 2	2.1. Sóc un titella. 2.2. Descubrim on som. 2.3. Què sóc? 2.4. L'agafo i el transformo (acció-reacció).	
Sessió 3	3.1. Pedres d'aigua. 3.2. Camino per... 3.2. El temps.	3.1. Pim, pam, pum (PG). 3.2. L'espot publicitari (P).
Sessió 4	4.1. Treballem la respiració. 4.2. Em desplaço per l'espai. 4.3. Quan danso, no estic sol!	4.1. La llavor (I).
Sessió 5	5.1. Paper de diari. 5.2. La veu errant. 5.3. La ràdio.	5.1. Fem una gran màquina (C).
Sessió 6	6.1. Ens regalem massatges. 6.2. Les onades. 6.3. Fem d'estàtues.	6.1. Improvisacions individuals.
Sessió 7	7.1. La pizza. 7.2. Una de... 7.3. El viatge.	7.1. Improvisacions per parelles.
Sessió 8	8.1. Relaxem-nos! 8.2. Juguem amb gomes elàstiques. 8.3. Contes corporals. 8.4. Som una medusa.	8.1. Improvisacions col·lectives.

PG: petit grup; I: individual; P: parella; C: col·lectiva.

Descarrega't tot el material a:

<http://guix.grao.com>

GUIX DOS: PROPÒSITS DE TREBALL PER A L'ALUMNAT
El teatre i la dansa. Juguem i aprenem

SESSIÓ 1
Jocs d'expressió

1.1. Roda de noms o de paraules
Començant la sessió amb un joc de roda de noms o de paraules. Si els membres del grup no es coneixien, farem servir els noms respectius i, en cas contrari, portarem a terme aquest joc a partir de paraules diferents.
Col·locats en rotllana, cada membre del grup dirà una paraula en veu alta, la resta de companyes i companyes l'aurà de memòria: al finalitzar la roda de paraules, es recordaran individualment totes les paraules dites.
El joc continua quan els membres volen canviar de foc a la rotllana. Un per un, es col·loquen just davant del company o la companya que està situat al foc que es vol ocupar. El que ja hi ha, haurà d'endevinar la seva paraula perquè pugui deixar-lo lliure. Si no s'hi recorda, es poten utilitzar pistes corporals.

1.2. Emociona't
Començant amb l'exercici anterior. Continuant la idea de roda, cada participant tornarà a dir la seva paraula i associarà amb una emoció (alegria, por, espant, dolor, preocupació, etc.). És important que, al finalitzar la roda, es treballi i, després, digui la paraula. L'emoació que es treballarà ha de ser la de la paraula.

Jocs de representació
Per petits grups de tres o quatre persones. L'objectiu és crear una representació amb una emoció que es treballi a partir de la paraula. L'emoció que es treballarà ha de ser la de la paraula.

<http://guix.grao.com>

GUIX DOS

SESSIÓ 3
Jocs d'expressió

3.1. Pedres d'aigua
A partir de dues rodonnes, una d'una folla, es portarà a terme aquest joc de relaxació. La rodonna que hi ha a l'interior simbolitzarà una pedra, per tant, no es mou i la resta que rebra el missatge. En canvi, els membres que hi ha a l'exterior aniran caminant en la mateixa direcció tot fent massatges a les diferents parts del cos com si fossin l'aigua que flueix. Una vegada finalitzat el joc, es canviarà de rol.

3.2. Camino per...
Tots els alumnes i les alumnes caminaran cap a qualsevol direcció pel gimnàs. L'ensenyant donarà consignes de diferents superfícies per on s'hauran d'imaginar que estan caminant, a més de diversos estats d'ànim que aniran modificant les maneres de desplaçar-se. A la part final del joc, hauran de canviar entre diferents tipus de calçats. S'hi en suggerim una quarta exemplar:
• Superfícies: mel, fang, neu, pedres, brases, la Lluna, sorra calenta, gel, sabó, etc.
• Estats d'ànim: cansat, alegre, trist, desorientat, il·lusionat, enfadat, etc.
• Tipus de calçat: vambes, botes, sabatilles de ballat, patins de gel, sabatilles de clapej, tall d'agulla, etc.

3.3. El temps
A cada vint de l'any, hi assignarem un fenomen meteorològic diferent: el fred, la calor, el vent i la pluja. L'alumnat, quan rebí una consigna per part de l'ensenyant, haurà d'imitar el seu moviment corresponent a representar una imatge feta de l'element que el representa. D'aquest joc, és que l'escollir pugui representar una imatge amb diferents parts del cos i amb diferents parts del cos.
• Part del cos: cap, braços, cames, etc.
• Part del cos: cap, braços, cames, etc.

Jocs de representació
Per crear una improvisació de petit grup. D'explicar a l'alumnat que ens trobem dins d'un espai on hi ha una imatge de foc artificial. Durant uns deu minuts, els infants hauran de crear una imatge sense els elements que es troben a part. Cada que hi abogin, hauran de canviar una consigna: no poden representar persones, sinó que només poden representar elements naturals. Finalment, s'ha de representar la imatge que es troba a part i els elements que hi ha a part.
• Part del cos: cap, braços, cames, etc.
• Part del cos: cap, braços, cames, etc.

<http://guix.grao.com>

Organització de l'aula

Espai gran i ampli (preferiblement, el gimnàs de l'escola).

Recursos materials

Reproductor de CD, pilotes de tennis, matalassets.

Temps

Una hora i mitja setmanal.

Indicadors d'avaluació

Graella de cada sessió.

tració, de percepció, d'expressió corporal i d'improvisació).

- > Creació: compartició del treball portat a terme (sempre que sigui possible).
- > Tancament: respiració, relaxació, anàlisi i valoració de la sessió.

Orientacions per a l'avaluació

En finalitzar la sessió, l'escolar, de manera ràpida, clara i concreta, haurà de valorar la sessió i els continguts treballats a partir d'una graella amb diversos ítems. S'ha de vetllar perquè no vegi aquesta activitat com una tasca feixuga, sinó com un procés més de reflexió i valoració del seu aprenentatge.

Orientacions per a la intervenció pedagògica

A partir de la dansa i del teatre, hem d'entendre el procés d'aprenentatge com un camí en espiral. Hem de veure com cada sessió s'enllaça amb la següent, a més de l'evolució i de l'escolta del propi grup.

Cada sessió s'estructura a partir de quatre parts:

- > Entrada: preparació del cos, escalfament, descoberta de l'espai, del jo i de l'altra persona, estiraments i relaxació.
- > Jocs d'expressió i representació: exploració de noves expressions, relacions i formes (exercicis de concen-

GUIX DOS

Orientacions per a l'avaluació

Mitjançant aquesta graella, l'escolar valorarà els jocs i els continguts treballats al llarg de la sessió. L'últim requadre és buit, sempre moltas vegades l'últim amplia la valoració que fa. Es recomana que aquestes fitxes es guardin en una carpeta, per tal de confeccionar un diari personal de les vivències i les sensacions que s'han produït en cada sessió.

QUÈ HE APREÏT?

Nom: _____ Curs: _____

Data sessió: _____ Títol sessió: _____

Quins jocs hem fet?

Jocs d'expressió

Valoració del grau d'implicació i satisfacció (de menys a més)

Nom del joc	0 1 2 3 4 5									
	I	S	I	S	I	S	I	S	I	S
1.										
2.										
3.										

Jocs de representació

GUIX DOS

SESSIÓ 5

Jocs d'expressió

5.1 Paper de diari

Escampats per l'aula individualment, ens transformem en el paper de diari que el mateix ténd a les seves mans i que amb moviment de maneres diferents (ampliant, fregant-lo per l'aire, etc.). Calcular aquest moviment amb el cos i els braços. D'aconseja utilitzar una música i relaxar.

5.2 La veu errant

Per parelles, un infant posarà les mans a la cintura de la seva parella, mentre aquesta, amb el so A, seguirà les mans que es mouen verticalment. Quan l'infant començarà, la veu cada vegada es farà més aguda, en canvi, quan les mans es dirigiran cap al terra, el so de veu serà més greu.

5.3 La ràdio

El grup es distribuirà en files verticals de cinc persones. Cada fila es col·locarà l'una al costat de l'altra deixant un espai entre elles. Els infants que hi ha al capdavant seran les emissions de la ràdio imaginària i la resta o el mateix farà de diari. Quan el docent estubi davant d'un alumne, aquest començarà a explicar la notícia de l'emissió que li ha estat assignada prèviament (temps, política, esport, salut, música, etc.). Cal tenir en compte que el diari es pot escriure amb qualsevol mitjà.

Jocs de representació

...cap al mig per crear la primera ...

BIBLIOGRAFIA

AADD (2003): *El galop*. Barcelona. Altafulla.

AADD (2003): *Psicomotricitat*. Pessigolles. Barcelona. Edebé.

HERNÁNDEZ, V.; RODRÍGUEZ, P. (2000): *Expresión corporal con adolescentes*. Madrid. CCS.

MARCER, A. (2004): *Taller de teatro*. Barcelona. Alba.

RENOBELL SOLER, G. (2009): *Todo lo que hay que saber para bailar en la escuela*. Barcelona. INDE.

ROS, J.; ALINS, S. (2001): *Jocs d'expressió corporal*. Barcelona. Parramón.

GUIX DOS

Teatre
P CM

Descarrega't tot el material a:
<http://guix.grao.com>